

meg. KAZINCZY hitelreméltó, becses tájékoztató följegyzése alapján — mely világosságot derít úgy a szerző, mint a fordító kiléte felől, — a fordító SZATHMÁRY PAKSI SIMEON [SZATHM. PAKSI MIHÁLY sárospataki tanár († 1744.) fia] nevét, amely eddig nem szerepelt irodalmunkban, be kell jegyeznünk írónk névsorába. NÉHAI ID. HARSÁNYI ISTVÁN. (Sárospatak.)

Rejtett nyomdahellyel megjelent magyar könyvek a XVIII. században. DR. PAYR SÁNDOR tanár, soproni evangélikus lelkész 1938. január 21-én, a következő tartalmú levelezőlapot intézte DR. VISNYA ALADÁR leánygimnáziumi tanárhoz, a kőszegi Városi Múzeum igazgatójához:

„Igen tisztelt Kollega uram! Ismételten is köszönöm a kőszegi nyomdáról szóló érdekes füzetet. Most más kérésem van. Volt-e kérem nyomda Kőszegen 1735. és 1747-ben? Az a gyanúm, hogy a Zengedező Mennyei Kar 1735. és 1747. évi, száz énekkel bővített kiadásait, melyeken „AUGUSTÁBAN nyomtatott 1735. (és 1747.) eszt. Találtatik Kőszegen Ludvig Jánosnál“ jelzés van, titokban Kőszegen, (vagy talán Pozsonyban) nyomták. Az Arany Lánc kiadásán pedig: „Augustában 1760. Ludvig János kűszögi compactor maradéki költségével.“ Az énekeskönyvek szerkesztője SARTORIUS JÁNOS pietista nemescsói lelkész lehetett. — Hasonló eset volt Győrött is 1734. és 1743. A nevezett énekeskönyvet kétszeresen kibővítve PERLAKY JÓZSEF győri lelkész a győri püspöki nyomdász által adatta ki titokban ily jelzéssel: „Frankofurtum 1743. Találtatik Győrött Müller Jakabnál“ (compacto). Biztos adataim vannak: Pozsonyban a róm. kat. SPEISER nyomtatott 1730 körül bibliákat titokban Amsterdam és Utrecht jelzéssel. Ha Kőszegen 1735. nem volt nyomda, akkor ne tessék fáradni. A hallgatást tagadó válasznak veszem. Kiv. tisztelettel és szívélyes üdvözlettel. Sopron, 1938. jan. 21. Öszinte híve PAYR SÁNDOR.

*

Az azóta elhunyt kiváló egyháztörténésznek ez az állítása könyvtörténeti szempontból igen figyelemreméltó. Kívánatos volna, hogy kézirati hagyatékát hozzáértő szakember nézze át s azokat az adatokat, amelyek azt bizonyítják, hogy az Amsterdam, Utrecht jelzéssel megjelent könyveket SPEISER nyomtatta Pozsonyban, a Magyar Könyvszemle útján hozza nyilvánosságra. (Szerk.)

Magyar énekes könyvecskék ausztriai olasz nyomdákából. Mária Terézia nagy gondot fordított népei vallásosságának istápolására; még arról is gondoskodott, hogy katonái kis füzetkéket kapjanak kézhez, amelyek a szent mise alatti énekeket saját nemzeti nyelvükön tartal-